T.C. Bartın Üniversitesi
Bartın Meslek Yüksekokulu
Mülkiyet ve Koruma Güvenlik Bölümü

Sosyal Güvenlik Reformu:

Hedefler, Beklentiler ve Gerçekleşmeler

SOSYAL GÜVENLİKTE GÜNCEL TARTIŞMALAR SEMPOZYUMU -18 Mayıs 2022

Prof. Dr. Yusuf ALPER
Burssa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

2008'den -2022'ye: 14 YIL

Sosyal Güvenlik Haftası Etkinlerinin Anlamı

✓*Reformdan bugüne geçen **14** yılda Sosyal Güvenlik (Sigorta) Sistemimizdeki gelişmeleri değerlendirmek*

✓*Sağlanan iyi gelişmelerin devamlılığını sağlamaya yönelik çalışmaları desteklemek, var ise?*

✓*Yanlışlıklar, sapmalar, olumsuzluklar ve eksiklikleri tespit etmek ve ortadan kaldırmak için*

«FIRSAT»

Sosyal Güvenlik Reformunda Nereden Nereye, Geldik?

Neden ve niçin Reform Yaptık?

1) *Nüfus yapısındaki değişim : Yaşlanma*
2) *Mevcut sistemin yoksulluğa karşı koruma sağlayamaması*
3) Sosyal güvenlik sisteminin finansman açığının ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri
4) *Bütün nüfusun koruma altına alınamaması,*
5) Mevcut sosyal güvenlik kurumlarının sorunları

i. Finansmanla ilgili sorunlar

ii. Örgütlenme, yönetim ve altyapıyla ilgili sorunlar

6) Ayrımcılığa dayalı karmaşık bir sistemin varlığı

7) Kayıtdışı istihdamla mücadelede yetersiz kalınması

8) Vatandaş memnuniyetsizliği

Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 9:
Sosyal Güvenlik Reformu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri:
T.C. Başbakanlık 2005.

Kimseyi memnun etmeyen bir sosyal güvenlik sistemi (sigortalılar, işverenler, emekliler ve devlet)

Reformun Anahtar Belirleyicisi:

NÜFUS

TEHDİT

Nüfusun Hızla Yaşlanması

60 yaş üstü nüfusun 2'ye katlanma süresi

Fransa 115 yıl, Almanya 45 yıl, İsveç 85 yıl, ABD 75 yıl.

Türkiye 26 yıl

FIRSAT

Genç Nüfus ve Demografik Fırsat Penceresi

2010-2040 yılları arası

«nüfus artış hızı azalırken, çalışma çağındaki nüfusun mutlak olarak artmaya devam etmesi hali»

Bütün Temel Göstergeleri kötüye giden Bir Sosyal Sigorta Sistemi!!!

- ✓ *Düşmeye devam eden aktif/pasif sigortalı oranı*
- ✓ *GSYİH'na oranı artmaya devam eden finansman açıkları,*
- ✓ *11 yıllık (1994-2005) güncellenmiş değeri GSYİH'nın 1,2 katına ulaşan ve ekonomik istikrarı tehdit eden finansman açığı*

Sosyal Güvenlik Reformu:
Temel Amaçlar ve Esaslar

- ✓ *Adil,*
- ✓ *Kolay erişilebilir,*
- ✓ *Yoksulluğa karşı etkin koruma sağlayan,*
- ✓ *Mali açıdan sürdürülebilir,*

Bir sosyal koruma sistemi kurmak.

Sosyal Güvenlik Reformu:
Yapısal Değişim ve Dönüşüm

2008’den -2022’ye

14 Yıl’da

Ne Oldu?

Sağlanan başarılar ve gelişmeler?

Olumsuz gelişmeler?

Kurumsal Yapı

Sosyal Güvenlik Kurumu

SGK

- ✓ ***1) Sosyal sigortacılık işlemleri (e-sigorta): İyi uygulama örnekleri, başarı hikayeleri***
- ✓ *2) Sosyal güvenlik politikalarının belirlenmesi ve koordinasyon sağlama: Yetersizlik ve fonksiyon kaybı*
- ✓ *16 yılda 13 başkan: İstikrarsız bir üst yönetim (1,3)*

Anlamı, etkinliği ve önemi kaybolan bir

idari özerklik

Sosyal Sigorta Mevzuatı

Anlaşılması ve takibi daha da zor bir Kanun

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

(5 Ayrı Kanun Yerine)

Kanun Numarası: 5510/Kabul Tarihi: 31/5/2006

Yayım Tarihi: 16/6/2006/Resmi Gazete Sayı; 26200

Yürürlük Tarihi: 1.10.2008

7 Kısım; 109 Asıl, 13 Geçici madde= 122

Mayıs 2022

2022 (Mayıs): 108 Asıl +20 Ek madde +86 Geçici madde = 214 madde (% 92)

77 değişiklik düzenlemesi: 63 Kanun 10 KHK ve 4 AYM kararı

Sosyal Güvenlik Mevzuatında İstikrarsızlık

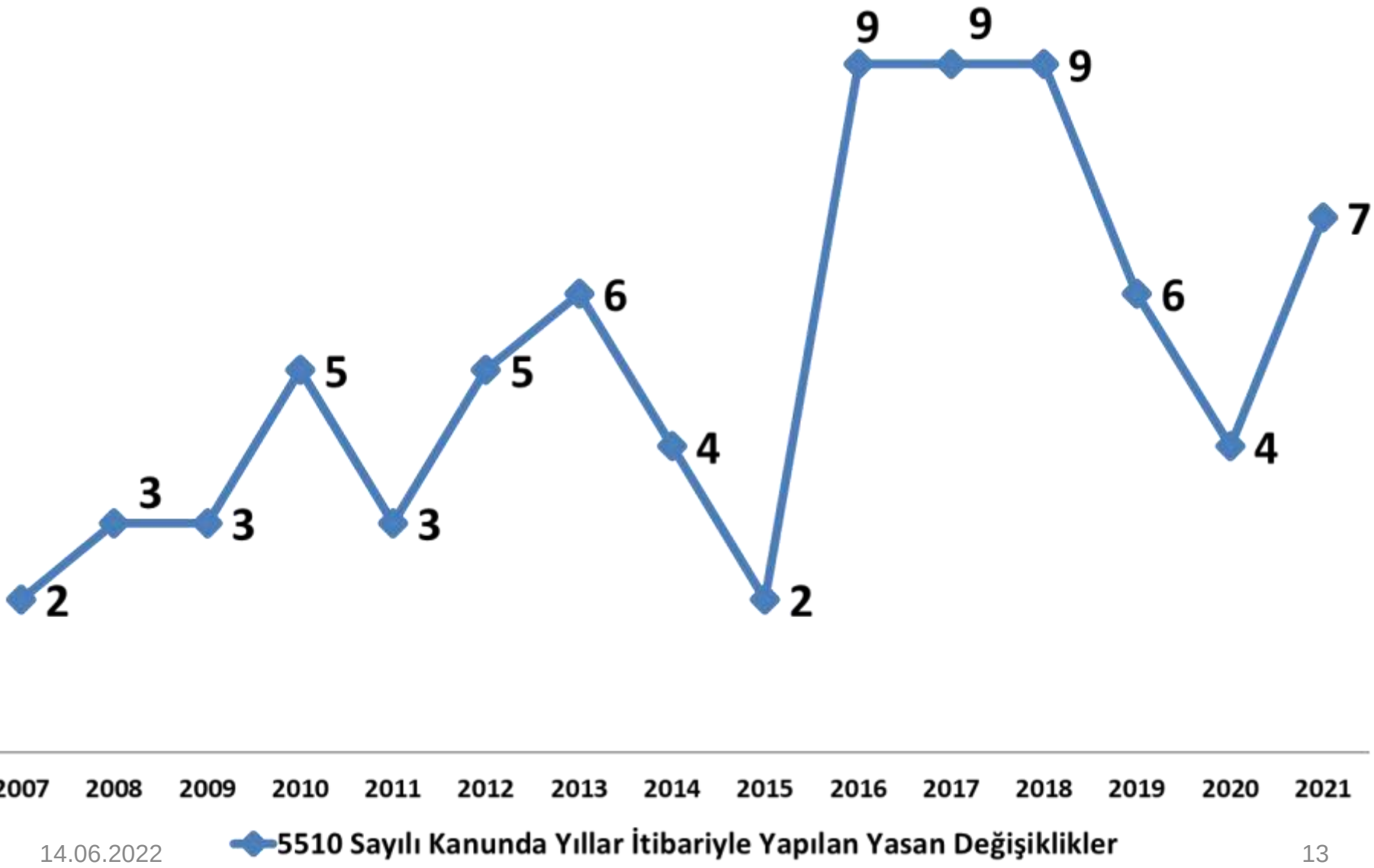

SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMI: SAĞLIK

1) *Sağlık hakkı bakımından (mevzuat olarak) olarak ILO, 202 sayılı sosyal koruma tabanları tavsiye kararlarına en yakın düzenleme alanı (% 98'5 kişi kapsamı)*
2) *Çok iyi başlayan, ancak sorunlar yaşanmaya başlanan sağlığa erişim hakkı.*

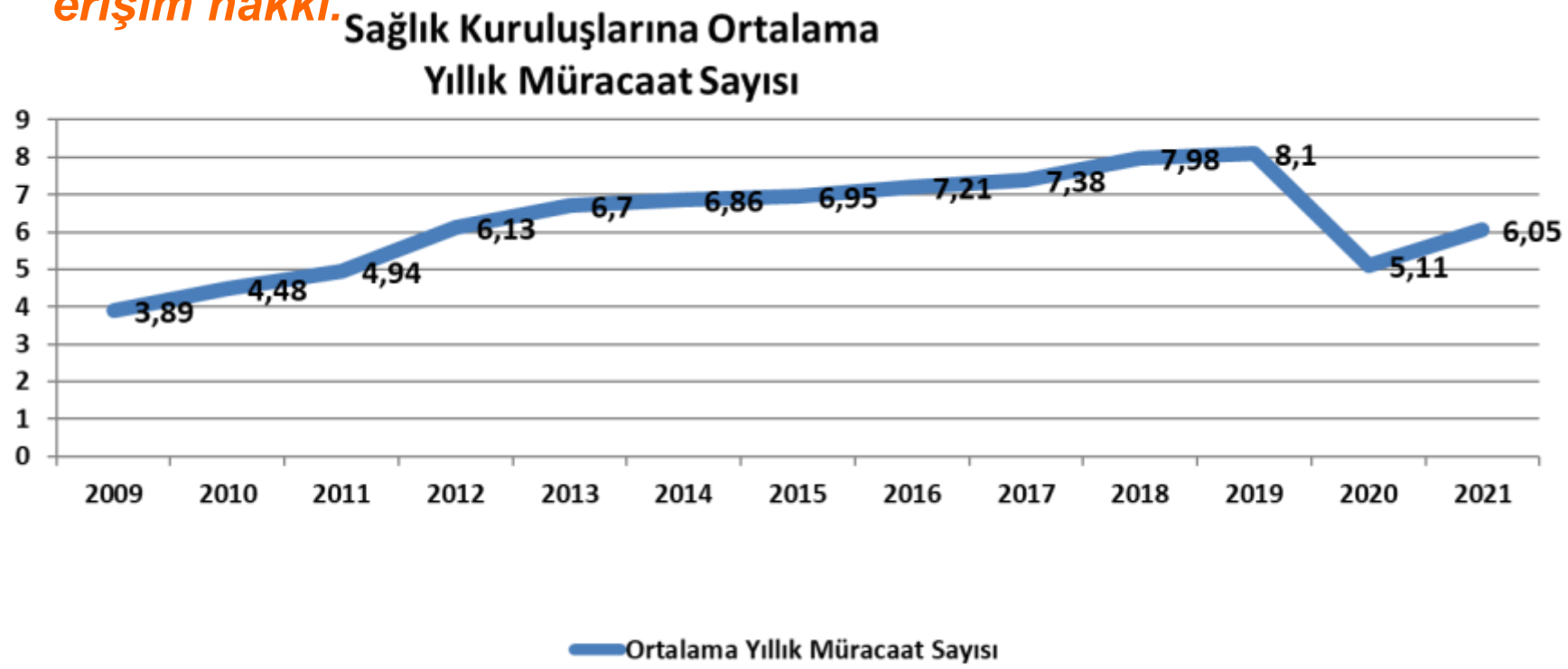

Sosyal Sigortaları Doğrudan Etkileyen NÜFUSA BAĞLI Temel Göstergeler

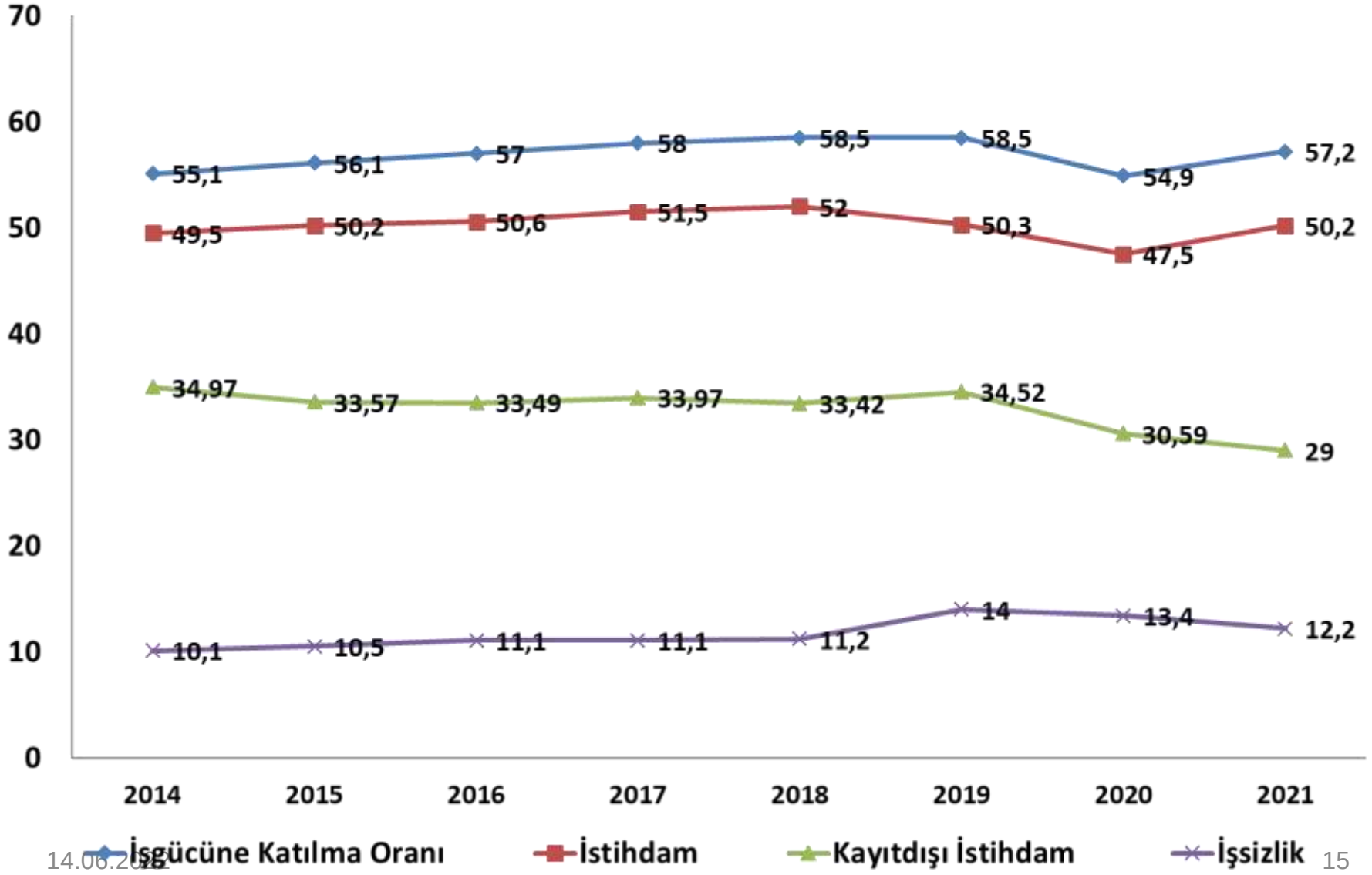

Sosyal Güvenlik Kapsamı: Temel Göstergeler

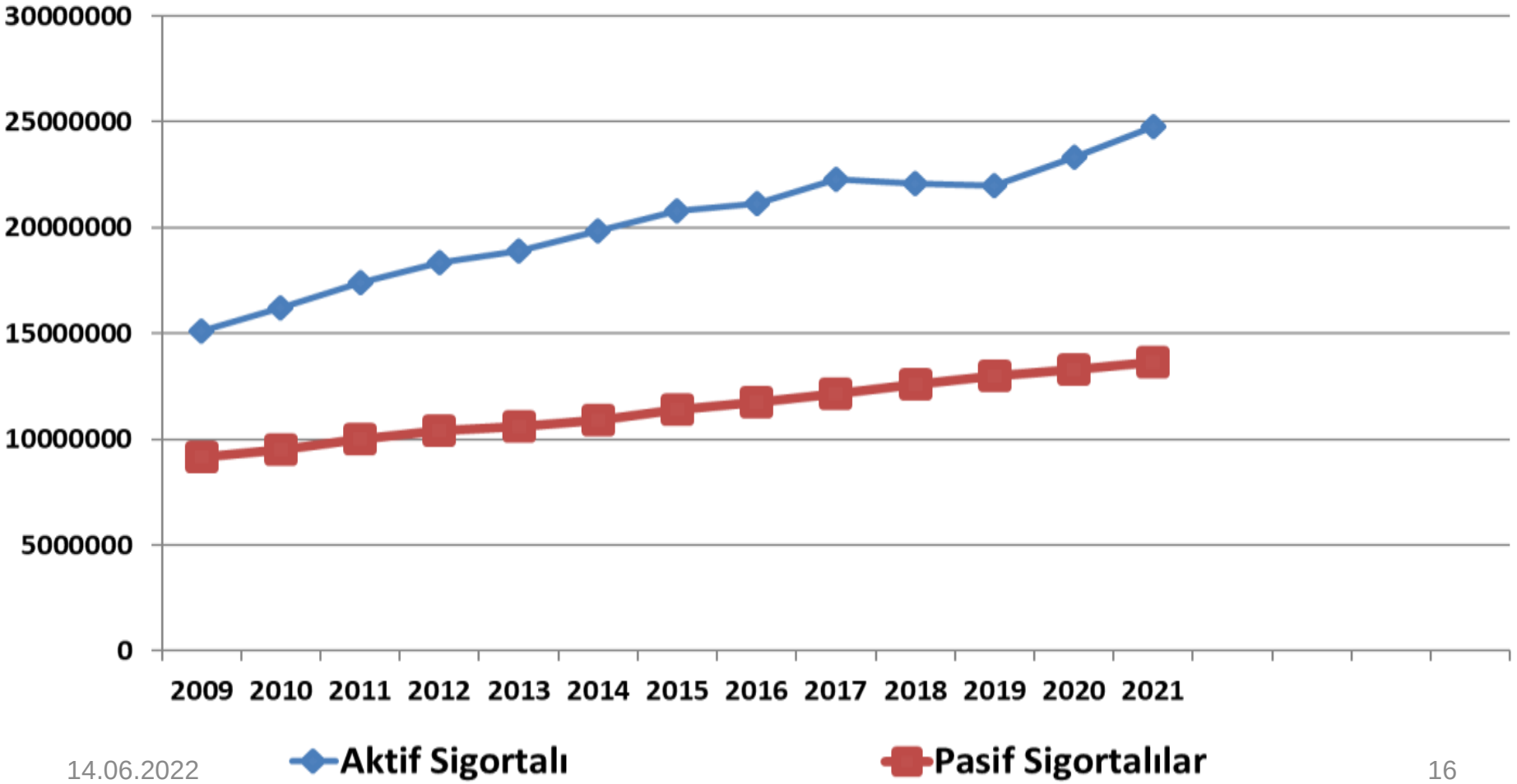

Temel Göstergeler: Aktif/pasif oranı

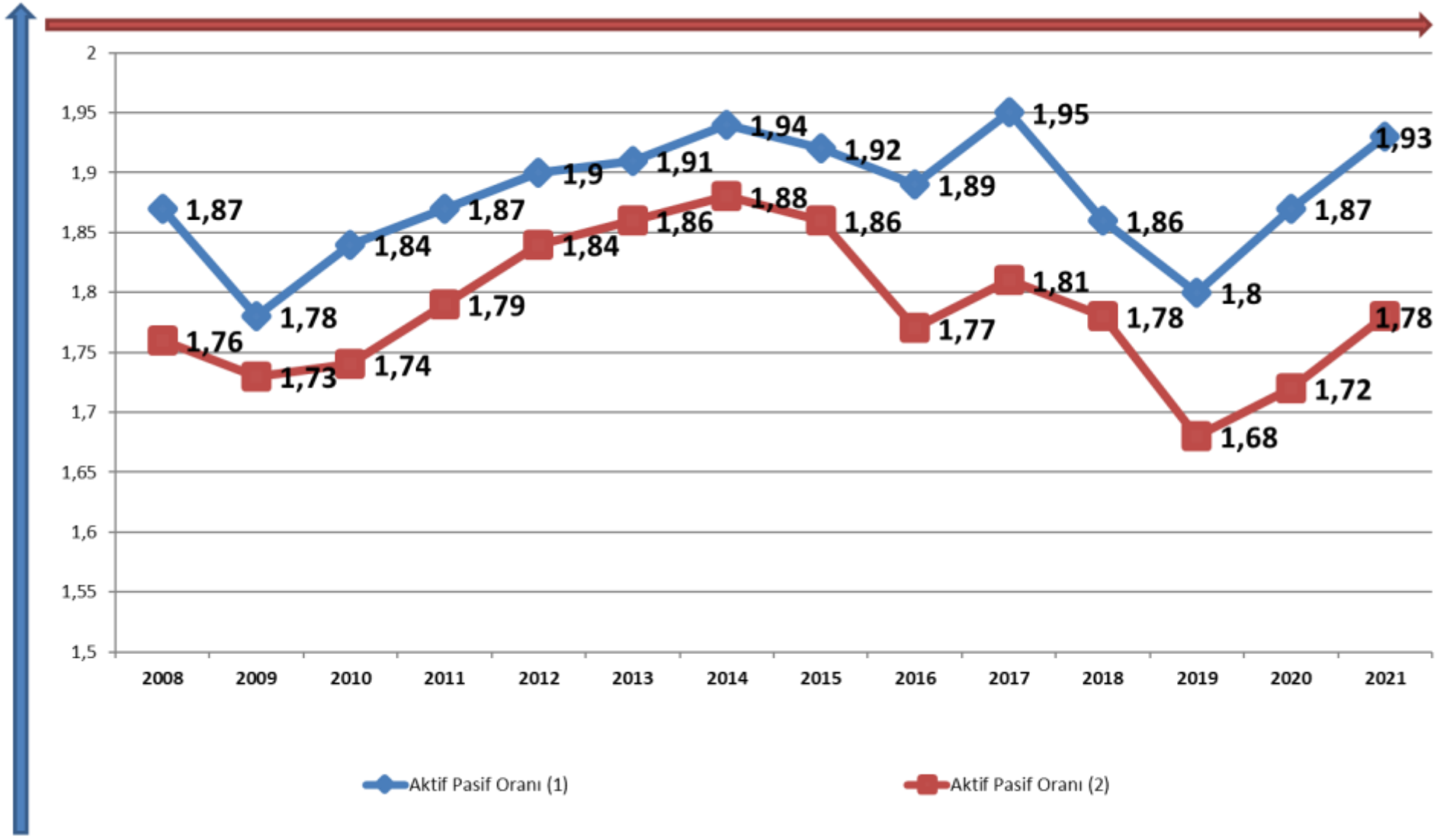

Temel göstergeler: Mali Durum (Açıklar)

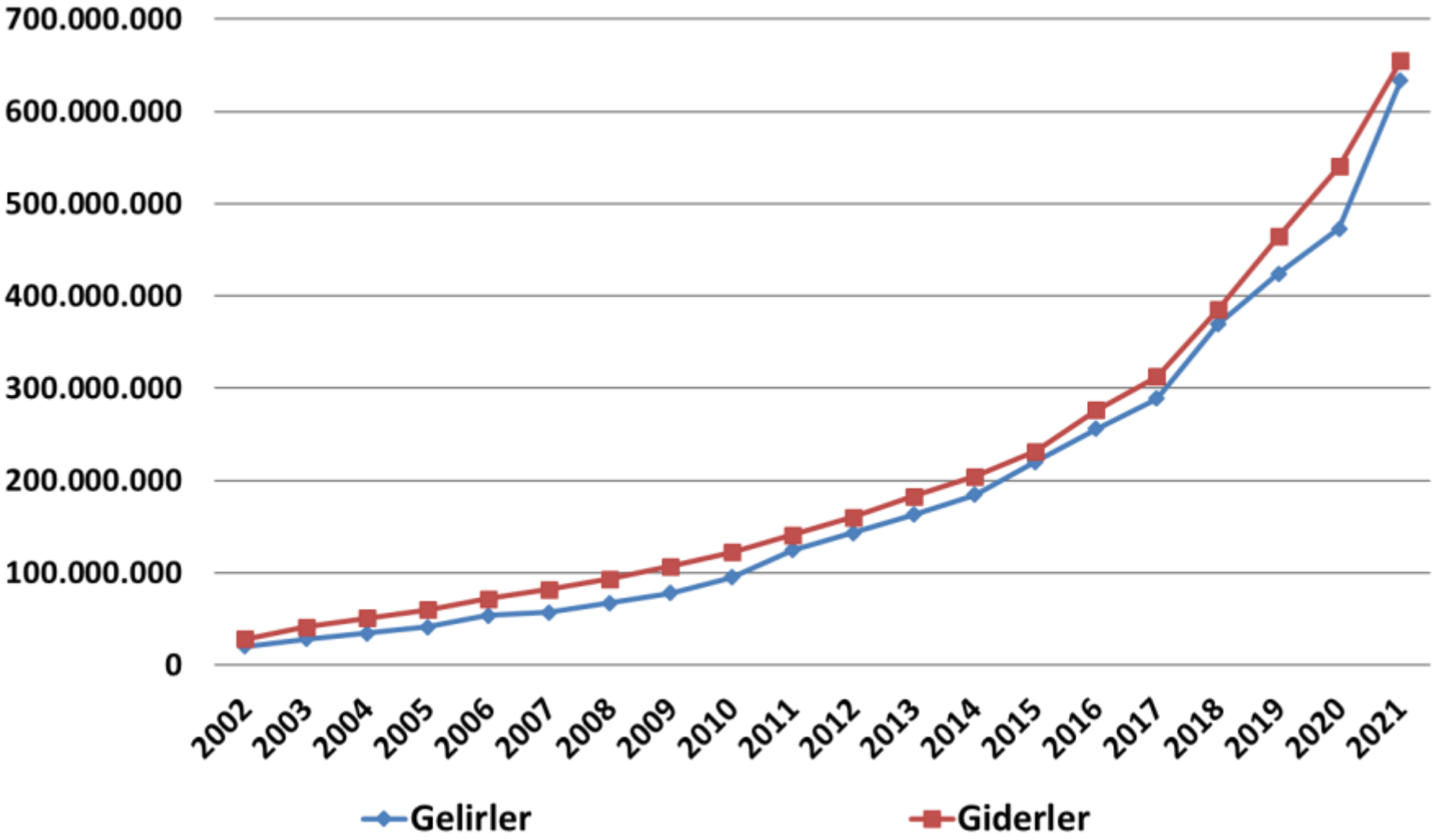

Prim gelirlerinin giderleri karşılama oranı (emeklilik ve sağlık)

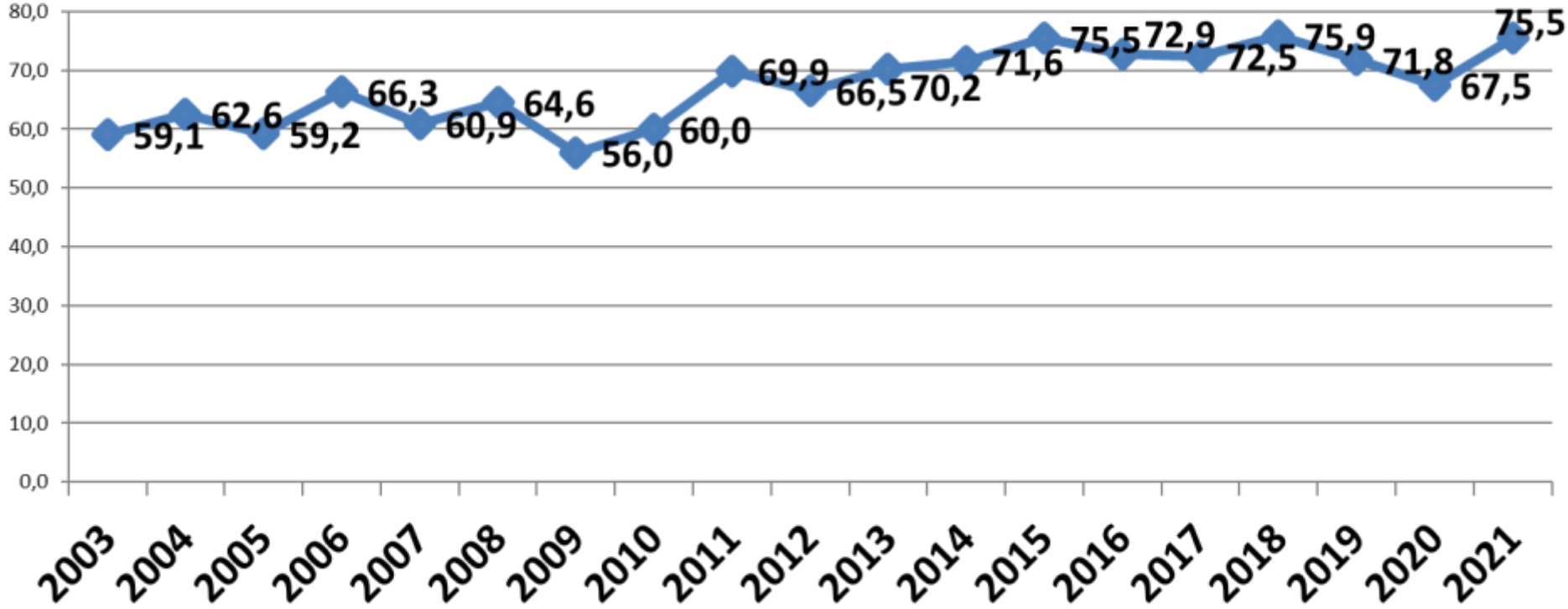

Mali göstergeler: bütçe transferleri ve GSYİH'na oranı

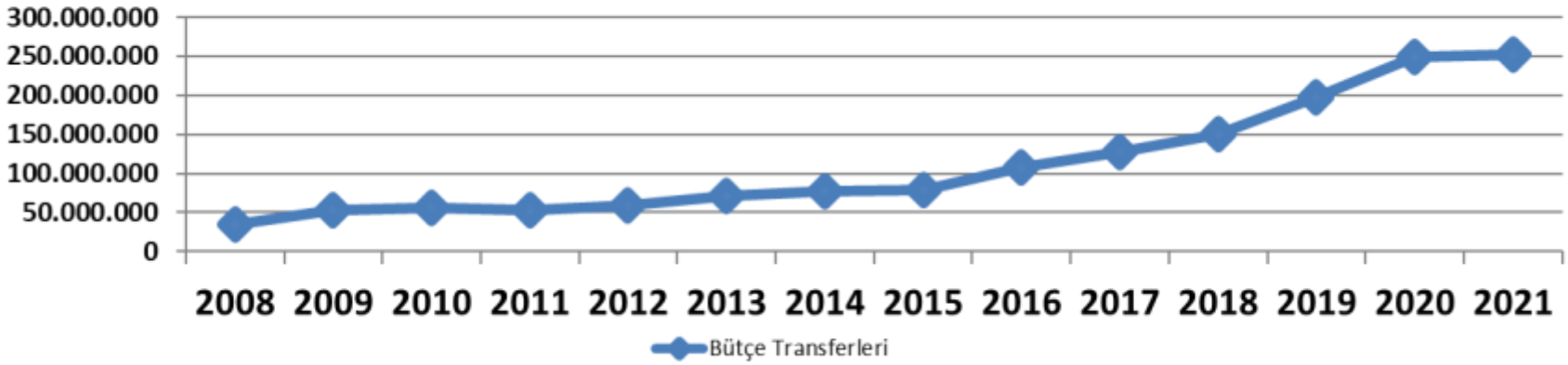

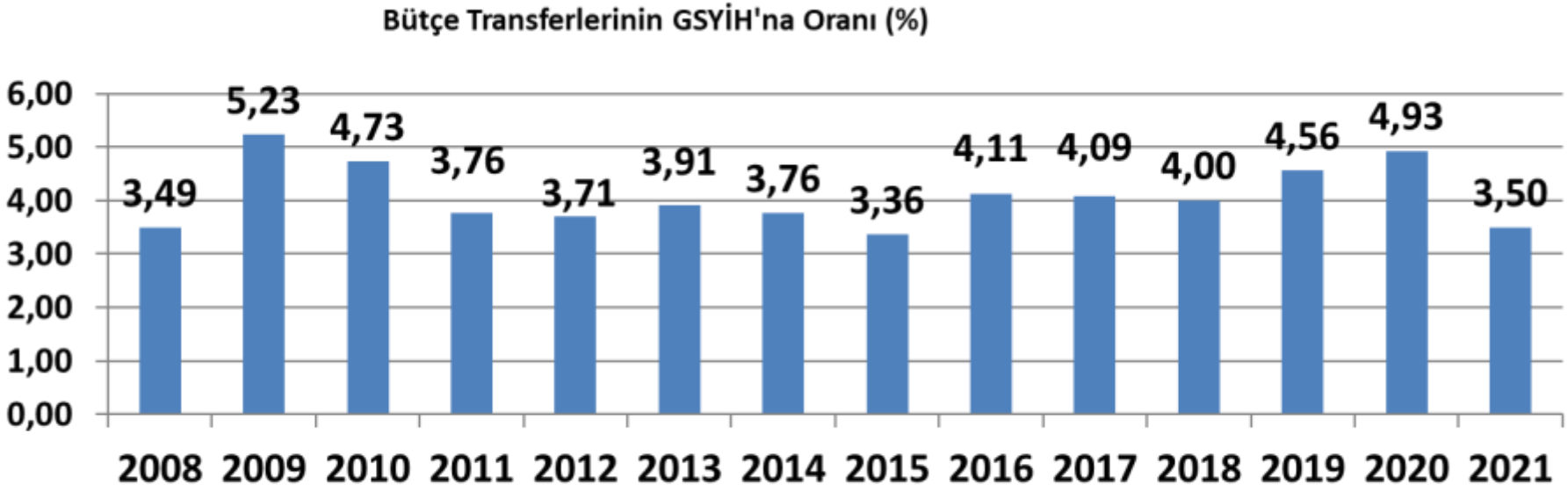

Gelir ve Aylıklar

En düşük aylık

2020-1000 TL

2021-1500 TL

2022-2500 TL

(2022) Net Asgari ücretin % 59'u

Hak sahibi ana-baba: Asgari ücretin netinden az geliri olma
(4253)

SOSYAL GÜVENLİK REFORMU-2022

- ✓ *Adil,(kapsam-sağlık-haklar)*
- ✓ *Kolay erişilebilir,*
- ✓ *Yoksulluğa karşı etkin koruma sağlayan,*
- ✓ *Mali açıdan sürdürülebilir,*

Bir sosyal koruma sistemi !

Hangi Noktadayız?

Hiç uygulanmamış, yeni ve sihirli çözümler sağlayacak mucizevi tedbirler yok

Eğer, «ortak akılla»

✓***Doğru tedbirler alınırsa,***

✓***İstikrarlı politikalar uygulanırsa,***

TÜRKİYE

✓*Yeniden Radikal ve Kapsamlı değişiklikler yapma zorunda kalmadan*

✓*iyiye gidişleri sağlayacak çözümleri hayata geçirecek*

yetişmiş insan gücü, tecrübe ve kurumsal alt yapı potansiyeline sahip bir ülke

Emeği geçen,
katkıda bulunan,
herkese

Teşekkürler

yalper@uludag.edu.tr